

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Epopea Viteazului Mihai (37)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las țara și neamul nici mort !”

Nemulțumirile și frustrările lui Mihai

Mihai este conștient că statutul de domn implică responsabilități majore față de poporul pe care îl conduce. De-acum încolo, Mihai nu mai concepe să renunțe la planul său de a rămâne alături de românii ardeleni, de a-i susține și de a-și vedea nația unită.

Mihai nu era un aventurier, cum încercau unii să-l defăimeze. El avea cea mai curată, sinceră și înălțătoare datorie de împlinit: lupta pentru neamul său, pentru dreptatea sa, care de atâtea ori a fost călcată în picioare, așa cum a subliniat-o de nenumărate ori. El nu mai era dispus să i se impună nimic. Mânat de idealurile sale, Mihai rămâne ferm pe poziție. Caracterul său, nu-i permitea să slăbească, să amâne sau să renunțe la realizarea acestui țel.

I se cere părăsirea Ardealului de către Basta și nobilii ardeleni:-nemulțumit că Generalul Basta a încercat în mai multe rânduri să-i aducă argumente lui Mihai ca să părăsească Ardealul, Mihai i-a replicat tăios: **„Nu-mi las nimănui țara și neamul, nici mort !”**

Cine a fost Giorgio Basta ?

Generalul angajat de împăratul Rudolf al II-lea s-a născut în Roccaforzata, Italia, în anul 1544, de tânăr îmbrățișând cariera armelor. Mama sa era italiancă, iar tatăl său era albanez și a fugit din Albania din cauza dominației otomane, în Regatul Neapole, intrând mai apoi în armata imperială spaniolă. Giorgio Basta a fost remarcat în Flandra, ca tânăr comandant în armata spaniolă, aflată în luptă cu trupele franceze. În 1591 a luat parte la asediul din Rouen cu gradul de comandant general al cavaleriei. El a fost aproape ucis de Sir Roger Williams, care i-a tăiat gâtul într-o luptă personală. În 1596 a ieșit din slujba comandanților imperiului spaniol și a intrat în slujba împăratului Rudolf al II-lea, fiind numit comandant al trupelor din Ungaria de Sus, apoi al armatelor reunite care luptau în Ungaria și Transilvania. Hotărârea împăratului este de a nu-i încredința Viteazului Mihai conducerea Transilvaniei dar de a-l recompensa cu altceva

Generalul imperial italian Giorgio Basta a avut o origine mixtă: tată albanez, mamă italiancă. Imagine luată de pe en.wikipedia.org

O altă nemulțumire a lui Mihai, era că împăratul nu-i acorda guvernarea Transilvaniei.

După mai multe solii la împărat, trimișii săi se întorceau fără decizia împărătească de a-l numi ca guvernator sau prinț. Împăratul amâna mereu definitivarea statutului lui Mihai, iar el se întreba: „oare de ce ?”

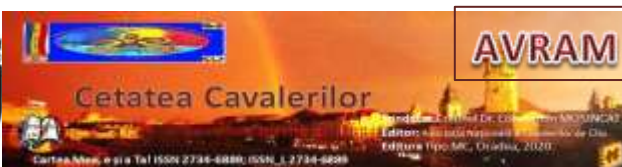
Se simțea frustrat și umilit. Nu era apreciat așa cum s-ar fi așteptat, după atâtea sacrificii.

Mihai refuză să plece urechea la vorbele măgulitoare, ale comisarilor imperiali David Ungnad și Mihail Székely care căutau să-l consoleze și răspunde plin de indignare acestora. Mihai primise de mai multe ori răspunsuri contradictorii la scrisorile trimise Casei de Austria și spunea că printre atâtea vești și dispoziții, mesaje contradictorii și expuneri ale ambasadorilor „se încurcă și se rătăcește.” Indignat de atâtea manevre, incertitudini și „de atâtea zăbavă”, el voia un „răspuns limpede, un da, sau un nu”.

Intenția împăratului viclean, era desigur să-l poarte cu vorba. În șiretenia sa, împăratul evita cu bună știință să fie explicit, pentru a temporiza eventualele decizii.

Mihai era metodic, cartezian, logic și concis. El se întreba: „ce vrea împăratul ?”

Dacă acel „răspuns ar fi nu, atunci el să fie dezlegat de jurământ și lăsat să-și caute de sine”. El voia un răspuns concis din partea acestuia, care să precizeze una din variante: „du-te din casa pe care o ai, sau rămâi și-mi fii cu credință”. În cazul din urmă, el, Mihai, s-ar arunca „în foc și apă pentru împăratul creștin”.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Mihai spunea frustrat: „*Maiestatea Sa împăratul se încrede mai mult și dă mai multă ascultare celor ce îl trădează și-i păgubesc țerile, decât celui ce i-a câștigat țeri.*” dându-i ca exemplu pe Giorgio Basta, Bocskay și cei doi Báthory.

Comisarii imperiali David Ungnad și Mihail Székely îi raportează împăratului la 16 aprilie 1600, despre nemulțumirile lui Mihai: „Durerea lui este că Maiestatea Voastră nu are încredere în el; înăuntru și în afară el are mulți dușmani care îl ponegresc și în care Maiestatea Voastră se încrede mai mult decât în el. El însă se știe nevinovat și vrea să dea socoteală. Cu toate că amânarea hotărârilor Maiestății Voastre pune planurile sale sub mare îndoială el vrea totuși să-și țină jurământul față de Maiestatea voastră și să mai facă un serviciu; el nu mai poate aștepta, vrea să pornească asupra Moldovei.”

La mijloc de februarie 1600, marele postelnic Stoica Râioșanu, solul său, s-a întors de la Viena cu o scrisoare de la împărat. Cu mare respect, Mihai o arată tuturor, pentru a mări încrederea celor prezenți față de acest act, apoi a sărutat-o și a dus-o după obiceiul turcesc, la frunte. Mihai se aștepta ca în sfârșit să primească veste cea bună, cea mult așteptată, numirea sa ca guvernator sau prinț al Ardealului. După citirea scrisorii, Mihai constată cu mare surprindere, că nimic din toate dorințele sale fierbinți nu aveau împlinire, nici de această dată, scrisoarea a venit fără acordul împăratului de a-i atribui guvernarea Transilvaniei;- o altă mare dezamăgire a lui Mihai.

Este furios și contrariat

Punctul culminant al disputei s-a petrecut în noaptea de 17 februarie 1600. Împăratul îi trimitea alături de scrisoare, un mesaj de laudă, măgulitor: „**apreciem în mare măsură remarcabilul zel al domnitorului voievod și vitejia cu care a apărat până acum, fără preget onoarea preînaltului și adevăratului Dumnezeu, un lucru demn de o glorie nemuritoare**” și apoi, „**meritele numitului ilustru Mihai Voievod ne sunt plăcute și bine primite, iar ceea ce a început, este demn de laudă.**” I se comunică primirea sa în „*nobila clientelă a Casei de Austria*”. Scrisoarea se sfârșește cu specificația că **Ardealul** nu se va putea încredința lui Mihai, „*fiind sub protecția aulică a Casei de Austria*”. Mihai era denumit doar **Voievod Transalpin**, adică valah, dar nici un titlu de noblețe sau funcție, referitor la Ardeal.

În scrisoarea trimisă de împărat, acesta precizează că nu poate să-i acorde Transilvania lui Mihai Voievod: „*Ilustrul Mihai Voievod al Țării Românești, aducând Transilvania sub puterea noastră, ni s-a supus pe sine însuși ba și provincia sa, și a dovedit credința lui față de noi prin fapte și arme contra turcilor precum și în Transilvania, cu foarte mult curaj și izbândă, a redobândit cu armele acel ținut din stăpânirea nedreaptă a cardinalului Andrei Báthory și a câștigat o victorie memorabilă. Recunoscând statornică credință față de noi și meritele Ilustrului Mihai Voievod, acordăm o deosebită grijă și protecție față de Țara Românească atât în timpul său cât și urmașilor săi. Și astfel, din propriul îndemn și din singura noastră știință și cu vrere bine chibzuită, dăm știre că am primit în clientela și credința nobilei Case de Austria pe sus-zisul Mihai Voievod, pe coconii lui, precum și ținutul Țării Românești. Cât privește Țara Transilvania nu putem să o acordăm numitului Voievod Mihai întrucât este un stat vasal regilor maghiari și rămâne în grija Consiliului Aulic de la Viena. Ilustrul Voievod Mihai va fi îndestulat cu alte milostiviri imperiale. Întărim această scrisoare credențială și punem semnătura, sigiliul și pecetea imperială. Rudolf al II-lea.*”

Mihai izbucnește coleric, plin de furie și patimă: „Am luat Ardealul punând în joc viața mea..., am crezut că împăratul nu-mi va trimite laude deșarte și steagul împărătesc și scrisoarea lui cu pecetea. Așadar, **vor să mă alunge din Ardeal, cum alungi o femeie păcătoasă ?!, asta n-o va îngădui Dumnezeu !, nu voi îngădui eu, să fiu alungat, chiar de ar fi să-mi las capul, căci am luat țara cu sabia mea !** Pentru Împăratul Românilor, am primejduit țara mea, viața mea, a soției, a fiului meu și a boierilor și-mi trimite ca răsplată trei foi de hârtie, întărite cu iscălituri și peceți fudule !”

Când comisarul Ungnad a vrut să riposteze, la toate acestea, Mihai fu cuprins de o mânie și mai mare și le zise: „**Peste patru sau cinci zile, voiesc ca voi să vedeți cu ochii voștri cum voi primi steagul de la sultan, tot cu el mă voi lega contra împăratului vostru mincinos, întrucât nu râvnesc să mai fiu înșelat de el**”.

Revolta lui Mihai atinsese culmi înalte.

Dezamăgit și intrigat la culme, Mihai continuă pe un ton amenințător: „E de preferat să negociezi și să închei acorduri cu turcii decât cu germanii, căci cei dintâi sunt mai de încredere și își respectă obligațiile”. Comisarii au înlemnit ! Au rămas șocați ! Înconjurat de sfetnicii săi, Stoica Râioșanu și Petru Armeanul, Mihai a mai avut o ieșire vulcanică, manifestându-și frustrarea. Așa era firea lui, colerică, un temperament avântat, deschis și fără a-i fi teamă de a spune ceea ce gândea: „**Voi face precum vrea**

AVRAM IANCU - 200!

Dumnezeu și Dumnezeu vrea ca împăratul să se teamă de faptele mele și îi voi pârjoli țara până la Viena și îi voi nimici toată Ungaria Superioară, spre rușinea împăratului ! Voi ocupa cu oastea Bihorul, Zarandul, Solnocul, Hustul, Crasna și Maramureșul, ca să întregesc Ardealul despuiat pe nedrept !”

După încheierea audienței, Mihai, plin de furie, nu a dormit toată noaptea. A doua zi, voievodul s-a domolit, s-a dezvinovățit și a aruncat acuzația pe Giovanni de Marini Polli că nu a tălmăcit bine. Acesta, din motive diplomatice, a luat vina asupra lui. Mihai l-a recompensat cu o superbă mantie de catifea roșie tivită cu blană de zibelină.

MICHAEL VITEAZUL

1618-1658

Mihai Voievod Viteazul
Imagine luată de pe:
facebook.com/dragusanul.ro

Desigur, comisarii au transmis împăratului, cele întâmplătoare. Datorită temperamentului său impulsiv și vulcanic, Mihai își ieșea ușor din fire, chiar și în prezența comisarilor imperiali. Firea sa iute, nestăpânită, făcea o impresie negativă comisarilor, ceea ce era în defavoarea lui.

La Veneția se aflase vestea că „palatinul Mihai, tulburase mult pe împărat cu răzvrătirea sa.” Ieșirile furtunoase și replicile dure ale lui Mihai cu pretenții de stăpânire a Ardealului și unele amenințări de o posibilă alianță cu turcii, lăsau nedumeriți și alarmați trimișii imperiali, dispute care erau mereu prezentate și descrise cu fidelitate împăratului.

Mihai își arăta pe față frustrarea și izburcea uneori necontrolat, fiind sincer în manifestările sale. Viclenii imperiali făceau lucruri pe ascuns, mascat, tănuțit, ca să pară cu sunt de bună credință și corecți. Ei nu-și permiteau ieșiri de natura manifestărilor lui Mihai.

Mihai se manifesta în acest fel la furie pentru că firea și comportamentul său erau ale unei persoane cu caracter

deschis, direct și nu-și ascundea indignarea. El ar fi dorit să fie înțeles în nemulțumirea lui și nu criticat de către comisarii imperiali. Din contră el era pârât, defăimat și criticat.

Într-adevăr, el le spunea comisarilor imperiali să-l anunțe pe împărat că nu va mai admite astfel de întârzieri la plata ostașilor, amenințând cu ralierea sa la tabăra turcilor, sau cu ofensivă în teritoriile împăratului, dar aceasta era doar formală, în scopul de a trezi atenția asupra situației periculoase în care era pus de către împărat, sau pentru a-i forța mâna să-i finanțeze în continuare armata, pentru a-l grăbi în lentoarea lui. Situația lui Mihai era gravă, el era în pericol, iar imperialii stăteau liniștiți în castelele lor, punându-l pe Mihai în situații periculoase, lipsindu-l de puterea armată de care el avea o așa imperioasă nevoie. Iute cum era, Mihai răbufnea, se enerva și avea ieșiri vulcanice. Deciziile pe care le aștepta Mihai din partea împăratului, nu veneau prompt, la timpul potrivit. El era mereu încurcat în planurile sale concepute în detaliu, bine gândite și la timpul oportun, dar care erau compromise de lentoarea și felul de abordare a acestora, de către împărat.

Mihai, care-și organiza la timp și cu meticulozitate treburile țării, era frânat, împiedicat de împărat; acesta îl debalansa în rezolvarea la timp a problemelor. Mihai ar fi vrut un colaborator pe măsura lui; bun organizator, prevăzător, lucid, prompt și avizat în luarea deciziilor.

După câte amenințări a lansat el Casei de Austria, acum, dacă și-ar fi pus în aplicare vorbele spuse la furie, el ar fi trebuit să devină în scurt timp aliatul turcilor, împotriva creștinilor. Dar niciodată lui Mihai nu i se poate reproșa o politică pro-turcă sinceră, dimpotrivă: făcea pace cu ei ca să aibă liniște de moment. În schimb, lupta antiotomană se menținea ca o flacăra mereu aprinsă în sufletul său și în deciziile sale finale. Desele ieșiri temperamentale nu-l vor pune pe Mihai într-o lumină favorabilă, în fața Casei de Austria, ci din contră, vor trezi noi suspiciuni legate de posibila sa răzbunare și de necredință, datorită posibilei sale relații pe ascuns cu turcii.

Politica lui Mihai față de împărat era una sinceră, pe când cea practică față de turci, era una nesinceră, ambiguă, doar pentru a amâna o confruntare. Acțiunile sale erau concepute la înțelegere cu Casa de Austria și el nu a deconspirat niciodată planurile sale turcilor sau polonezilor; Mihai a fost mereu un fidel credincios împăratului.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Cei apropiați lui, știau că unele amenințări la adresa împăratului, făcute sub imperiul impulsivității sale, ca urmare a caracterului său iute și nestăpânit, nu erau urmate de fapte nevrednice de cinstea sa. La nervi, coleric și sangvinic, cum era de altfel caracterizat și Mihai, sunt impulsivi, amenință, dar când le trece furia, își revin la manifestările pașnice din momentele lor bune.

Mihai era sfătuit și de către boierii săi, Stoica Râioșanu, mare vistier și Mihalcea Caragea mare ban, dar și de către mari personalități europene să nu cedeze Ardealul. Papa Clement al VIII-lea îl sfătuia pe Mihai să cedeze Ardealul, doar dacă arhiducii Maximilian sau Matthias doresc să guverneze în Ardeal. Reprezentantul Spaniei la Veneția, Inigo de Mendoza, îl informa pe regele Filip al III-lea, la 26 februarie 1600: „venețienii au dat ordin ambasadorului lor din Germania să-i dea îndemnuri voievodului valah ca să nu cedeze Transilvania împăratului”.

Și comisarii imperiali vedeau zelul pe care Mihai îl depunea pentru creștinătate. Aceștia îl întreabă pe bună dreptate pe împărat: „În această țară a venit pe propriul risc și cu sabia lui, fără vreun ajutor, dar până acum a așteptat de la Maiestatea Voastră ridicarea în rang și cinstită precum și ajutor bănesc, dar nu i-a venit nici una nici alta și nici chiar un răspuns de consolare. De ce Maiestatea Voastră nu vreți să-i încredințați spre guvernare această țară și îl goniți și îl dați afară ?” și apoi mai adaugă: „Dacă Maiestatea Voastră ar aproba cererile sale, el ar putea opune rezistență dușmanilor Maiestății Voastre și ai săi, ar putea face praf pe turci până la Constantinopol.”

La 31 martie 1600 raportul comisarilor imperiali Mihail Székely și David Ungnad relatează despre nemulțumirile lui Mihai și-l întreabă pe împărat pe bună dreptate: **„De ce Maiestatea Voastră să se împovăreze și să se ostenească cu Transilvania ?... căci el este slujitorul Maiestății Voastre, cu tot cu Transilvania și Valahia. Maiestatea Voastră aveți și fără de aceasta, întinse hotare și destul lucru cu acelea; de ce Maiestatea Voastră nu vreți să-i încredințați spre guvernare această țară, ci îl goniți și îl dați afară ca și cum n-ar fi îndestulător și vrednic pentru aceasta ? Astfel că el însuși vrea să plece de aici, dar vă va servi cu credință, așa încât maiestatea Voastră și creștinătatea să fie mulțumite.”** Din ceea ce se constată, aceștia vedeau cu claritate anumite aspecte, dar probabil că împăratul influențabil, asculta de alte sfaturi.

Acest raționament este identic cu cel pe care-l susține și Nicolae Iorga: *„Dacă, atunci când Mihai a cerut inițial stăpânirea Ardealului, deci i s-ar fi acordat sincer lui Mihai stăpânirea pe viață asupra ei, atunci Transilvania ar fi rămas sigur în stăpânirea austriecilor. Dar el avea nevoie de bani, pentru a-și plăti oamenii pentru a apăra hotarele de poloni și turci; dacă situația sa, ar fi fost confirmată cu strălucire și mândria Domnului măgulită, împăratul s-ar fi mântuit cu afacerea ardeleană, atunci și pentru totdeauna: Austria ar fi fost stăpână până la Dunăre. Un stat național unguresc nu s-ar mai fi putut întemeia. Dar oamenii erau „dibaci” la Praga: numai diplomați și făcători de proiecte ! Toată lumea mergând pe calea dreaptă, ei își făcură mândrie de a lua drumuri piezișe ! Acestea nu sunt însă cele mai sigure și rezultatul mormanilor de corespondențe și munților de intrigă, fu acela, că după opt ani de trudă, Ardealul a rămas ceea ce fusese înaintea de lupta de la Șelimbăr.”*

Interminabilele intrigi și îndoieli ale Casei de Austria îl făceau să-și piardă răbdarea; îl înfuriau pe Mihai pentru că întârziiau sau chiar blocau realizarea planurilor sale.